

ขคฺควิสาณสูตร ตติย - พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อิติวุตตกะ-สุตตนินาต

[๒๙๖] |๒๙๖.๔๕๘| สพเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺห์
อวิเรญฺญํ อญฺญตรมฺปิ เตสํ
น ปุตฺตมิจฺฌเญย กุโธ สหายํ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ะ

บุคคลวางอาชญาในสัตว์ทั้งปวงแล้ว ไม่เบียดเบียนบรรดา
สัตว์เหล่านั้นแม้ผู้ใดผู้หนึ่งให้ลำบาก ไม่พึงปรารถนาบุตร
จะพึงปรารถนาสหายแต่ที่ไหน
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Renouncing violence towards all living beings,
harming not even one, you would not wish for as an offspring;
so how a companion?
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๕๙| สํสฺสคฺคชาตสฺส กวนฺติ เสนหา
เสนहनฺวํ ทุกฺขมิตํ ปิโหติ
อาทินํ เสนหํ เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ะ

ความเยื่อใยย่อมมีแก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกัน ทุกข์นี้ย่อมเกิดขึ้นตาม
ความเยื่อใย บุคคลเล็งเห็นโทษอัน เกิดแต่ความเยื่อใย
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

For a sociable person there are allurements;
on the heels of allurement follows pain.
Seeing allurements' drawback,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๖๐| มิตฺเต สฺหุสฺเซ อญฺญมฺปมาโน
หาเปติ อตฺถํ ปฏฺิพทฺฐจิตฺโต
เอตํ ภยํ สนฺถวเปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ะ

บุคคลถอนเคราะห์หมีตรสหายเป็นผู้มีจิตปฏิพัทธ์แล้ว
ชื่อว่าย่อมยังประโยชน์ให้เสื่อม บุคคลเห็นภัย คือ การยัง
ประโยชน์ให้เสื่อมในการเซยจิตนี้
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือน นอแรด ฉะนั้น

One whose mind is enmeshed in sympathy
for friends and companions, neglects the true goal.
Seeing this danger in intimacy,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๖๑| วิสํ วิสาโล ว ยถา วิสฺตโต
ปุตฺเตสุ ทาเรสุ จ ยา อเปกฺ
ขา วํสากพีโร ว อสฺสขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ะ

บุคคลข้องอยู่แล้ว ด้วยความเยื่อใย
ในบุตรและภริยา เหมือนไม้ไผ่กอใหญ่เกี่ยวก่ายกัน ฉะนั้น
บุคคลไม่ข้องอยู่เหมือนหน่อไม้ พึงเที่ยวไป
ผู้เดียว เหมือน นอแรด ฉะนั้น

Like spreading bamboo, entwined,
is concern for offspring and spouses.
Like a bamboo sprout, un-entangling,
wanders alone like the one horned rhinoceros.

๒๙๖.๔๖๒	มีโค อรณวมหิ ยถา อพฺนโร เยนิจณฺถํ คจฺจติ โคจฺราย วิญญู นโร เสริตํ เปกฺขมาโน เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิโป ฯ	เนื้อในป่าที่บุคคลไม่ผูกไว้แล้ว ย่อมไป หากินตามความปรารถนา ฉนฺไดฺนรชนผู้รู้แจ้ง พึ่งความ ประพฤติดตามความพอใจของตน พึ่งเที่ยวไปแต่ผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น As a deer in the wilds, unfettered, goes for forage wherever it wants: the wise person, valuing freedom, wanders alone like the one horned rhinoceros.
๒๙๖.๔๖๓	อามนฺตนา โหติ สหายมฺขณฺเ วาเส ฐาเน คมเน จาริกาย อนภิณฺฑิตํ เสริตํ เปกฺขมาโน เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิโป ฯ	การปรึษาในที่อยู่ ที่ยืน ในการไป ในการเที่ยวย่อมมีในท่ามกลางแห่งสหาย บุคคลพึ่งความ ประพฤติดตามความพอใจ ที่พวกบุรุษชั่วไม่เพ่งเล็งแล้ว พึ่งเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น In the midst of companions — when staying at home, when going out wandering — you are prey to requests. Valuing the freedom wander alone like the one horned rhinoceros
๒๙๖.๔๖๔	จิพฺพา รติ โหติ สหายมฺขณฺเ ปฺตเตสฺส จ วิปุลํ โหติ เปมํ ปิยวิปฺปโยคํ วิชิตฺตจฺณมาโน เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิโป ฯ	การเล่น การยินดี ย่อมมีในท่ามกลางแห่งสหาย อนึ่ง ความรักที่ ยิ่งใหญ่ย่อมมีในบุตรทั้งหลาย บุคคลเมื่อเกลียดชังความพลัดพราก จากสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก พึ่งเที่ยวไป ผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น There is sporting and love in the midst of companions, and abundant fondness for offspring. Feeling disgust at the prospect of parting from those who'd be dear, wander alone like the one horned rhinoceros.
๒๙๖.๔๖๕	จาตุทฺทิสํ อปฺปฏิโม จ โหติ สนตฺสสมานํ อิตริตฺเรน ปริสฺสยานํ สหิตา อนุภิกิ เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิโป ฯ	บุคคลย่อมเป็นอยู่ตามสบาย ในทิศทั้งสี่และไม่เดือดร้อน ยินดีด้วย ปัจจัยตามมีตามได้ ครอบงำเสียซึ่งอันตราย ไม่หวาดเสียว พึ่งเป็นผู้เที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น Without resistance in all four directions, content with whatever you get, enduring troubles with no dismay, wander alone like the one horned rhinoceros.
๒๙๖.๔๖๖	ทฺสสงฺคหา ปพฺพชิตาปี เอเก อโก คหฺนฺฐา ฆรมาวสนฺดา อปฺโปสฺสโก ปฺรปฺตเตสฺส หุตฺวา เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิโป ฯ	แม้บรรพชิตบางพวก ก็สงเคราะห์ได้ยาก อนึ่ง คฤหัสถ์ผู้อยู่ครอง เรือนสงเคราะห์ ได้ยาก บุคคลเป็นผู้มีความขวนขวายน้อยในบุตร ของผู้อื่น พึ่งเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น They are hard to please, some of those gone forth, as well as those living the household life. Shedding concern for these offspring of others, wander alone like the one horned rhinoceros

|๒๙๖.๔๖๗|

โอโรปิยิตวา คิหิพยณฺหานิ
สณฺณินฺนปตฺโต ยถา โกวิฬาริ
เฉตฺวาน อีโร คิหิพณฺหานิ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกฺปิโป ฯ

นักปราชญ์ละเหตุ อันเป็นเครื่องปรากฏแห่งคุณที่สุด
จุดต้นทองหลางมีใบ ร่วงหล่น ตัดเครื่องผูกแห่งคุณที่สุดได้แล้ว
พึงเที่ยวไป ผู้เดียว เหมือนนอแรดฉะนั้น

Cutting off the householder's marks,
like a kovilara tree that has shed its leaves,
the prudent one, cutting all household ties,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๖๘|

สเจ ลเภถ นิปํกํ สหายํ
สทฺธิจฺรํ สาธฺวิริธฺรํ
อภิกฺขุยฺย สพฺพานิ ปริสุสฺสยานิ
จเรยฺย เตนตฺตมโน สติมา ฯ

ถ้าว่าคุณคนพึงได้สหาย ผู้มีปัญญาเครื่องรักษาดน ผู้เที่ยวไปร่วมกัน
ได้ มีปรกติอยู่ด้วยกรรมดี เป็นนักปราชญ์ไซ้ พึงครอบงำอันตราย
ทั้งปวง เป็นผู้มั่งใจชื่นชม มีสติ เที่ยวไปกับสหายนั้นหากว่าคุณคนไม่
พึงได้สหายผู้มีปัญญาเครื่องรักษาดน ผู้เที่ยว ไปร่วมกันได้ มีปรกติ
อยู่ด้วยกรรมดี เป็นนักปราชญ์ไซ้ พึงเที่ยวไปแต่ผู้เดียว
ดูจพระราชาทรงละแว่นแคว้นอัน

|๒๙๖.๔๗๐|

อทุธา ปสํสาม สหายสมฺปทํ
เสฏฺฐา สมา เสวิตพฺพา สหายา
เอเต อลทุธา อนวชฺชโกชํ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกฺปิโป ฯ

พระองค์ทรงชนะแล้วเสด็จไปแต่ผู้เดียว ดูช่างซื้อมาดังคะ ละโจลง
เที่ยวอยู่ในป่าแต่ผู้เดียว ฉะนั้น
เราย่อมสรรเสริญ สหายผู้ถึงพร้อมด้วยศีลขันธเป็นต้น พึงคบสหาย
ผู้ประเสริฐ สุด ผู้เสมอกัน กุลบุตรไม่ได้สหายผู้ประเสริฐสุดและผู้
เสมอกันเหล่านี้แล้ว พึงเป็นผู้บริโภคโภชนะไม่มีโทษ
เที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

If you gain a mature companion, a fellow traveler, right-living
and wise, overcoming all dangers go with him, gratified,
mindful.

If you don't gain a mature companion, a fellow traveler, right-
living and wise, wander alone like a king renouncing his
kingdom,

like the elephant in the Matanga wilds, his herd.

We praise companionship — yes!

Those on a par, or better, should be chosen as friends.

If they're not to be found, living faultlessly,

wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๗๑|

ทิสฺวา สุวณฺณสุสฺส ปภสฺสรานิ
กมฺมารปฺตฺเตน สุนิฏฺฐิตานิ
สงฺฆมฺภฺมานานิ ทฺเว ฤษฺสํมํ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกฺปิโป ฯ

บุคคลแลดู กำไลทองทั้งสองอันงามผุดผ่อง ที่บุตรแห่งนายช่างทอง
ให้ สำเร็จด้วยดีแล้ว กระทบกันอยู่ในข้อมือ พึงเที่ยวไปผู้เดียว
เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Seeing radiant bracelets of gold, well-made by a smith,
clinking, clashing, two on an arm,
wander alone like the one horned rhinoceros

๒๙๖.๔๗๒	<p>เอวํ ทูติเยน สหามมสฺส วาทาภิลโป อภิสซุชฺชา วา เอตํ ภยํ อายติ เปกขมานโน เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ</p>	<p>การที่เราจะพึงพูดจากับพระกุมารที่สอง หรือการข้องอยู่ด้วยอำนาจ แห่งความเยื้อย พึงมีได้ดังนี้ บุคคลเล็งเห็นภัยนี้ในอนาคต พึงเที่ยวไป ผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น</p> <p>"In the same way, if I were to live with another, there would be careless talk or abusive." Seeing this future danger, wander alone like the one horned rhinoceros.</p>
๒๙๖.๔๗๓	<p>กามา หิ จิตฺรา มธฺรา มโนรมา วิรูปฺรุเปน มณฺเณติ จิตฺตํ อาทินวํ กามคฺเณสฺส ทิสฺวา เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ</p>	<p>ก็กามทั้งหลายงามวิจิตร มีรสอร่อย เป็นที่รื่นรมย์ใจ ย่อมย่ำยีจิต ด้วยรูปแปลกๆบุคคลเห็นโทษในกามคุณทั้งหลายแล้ว พึงเที่ยวไปผู้ เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น</p> <p>Because sensual pleasures, elegant, honeyed, and charming, bewitch the mind with their manifold forms — seeing this drawback in sensual strands — wander alone like the one horned rhinoceros.</p>
๒๙๖.๔๗๔	<p>อีตี จ คณฺโฑ จ อุปฺทโท จ โรโค จ สลฺลภจ ภัยญจ เมตฺตํ เอตํ ภยํ กามคฺเณสฺส ทิสฺวา เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ</p>	<p>บุคคลเห็นภัย คือ จัญไร ฝีอุปัทวะ โรค ลูกศร และความน่ากลัวนี้ ในกามคุณทั้งหลายแล้ว พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น</p> <p>"Disaster, tumor, misfortune, disease, an arrow, a danger for me." Seeing this danger in sensual strands, wander alone like the one horned rhinoceros.</p>
๒๙๖.๔๗๕	<p>สีตญจ อุณฺหญจ จุทฺถํ ปิปาสํ วาทาตเป ทํสสิริสเป จ สพฺพานิเปตานิ อภิสมฺภวิตฺวา เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ</p>	<p>บุคคลพึงครอบงำอันตรายเหล่านี้แม้ทั้งปวง คือ หนาว ร้อน หิว ระบาย ลม แดด เหลือบและสัตว์เสือกคลานแล้ว พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น</p> <p>Cold and heat, hunger and thirst, wind and sun, horseflies and snakes: enduring all these, without exception, wander alone like the one horned rhinoceros.</p>
๒๙๖.๔๗๖	<p>นาโคว ยฺยูถานิ วิวชฺชยิตฺวา สฬชาตกขณฺโธ ปทฺธิ อพฺพาโร ยถาภินนฺตํ วิหโร อรญฺเณ เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ</p>	<p>บุคคลพึงเป็นผู้เที่ยวไปผู้เดียวเช่นกับนอแรด เปรียบเหมือนช้างใหญ่ผู้เกิดในตระกูลปทุม มีศีลขันธเกิดขึ้นแล้ว ละทิ้งลงอยู่ในป่าตาม อิริยมย์ ฉะนั้น</p> <p>As a great white elephant, with massive shoulders, renouncing his herd, lives in the wilds wherever he wants, wander alone like the one horned rhinoceros.</p>

|๒๙๖.๔๗๗|

อฏฐาน ต่ สงคณิการตสฺส
ยํ ฝุสฺสเย สามยิกํ วิมุตตํ
อาทิจจพณฺธุสฺส วโจ นิสम्म
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิเป ฯ

(พระปัจเจกพุทธเจ้าได้กล่าวถึงศาณาว่า)
บุคคลพึงใคร่ครวญถ้อยคำของพระพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระ-
อาทิตยว่า การที่บุคคลผู้ยินดีแล้วด้วยการคลุกคลีด้วยหมู่คณะ
จะพึงบรรลุมิตติอันมีในสมัยนั้น ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้
(พระกุมารได้กล่าวถึงศาณาที่พระปัจเจกพุทธเจ้านามว่าอาทิจจ
พันธุ์กล่าวแล้วให้บริบูรณ์ว่า)
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

"There's no way
that one delighting in company
can touch even momentary release."
Heeding the Solar Kinsman's words,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๗๘|

ทิกฺขวิวิสุกานิ อฺปาติวตฺโต
ปตฺโต นิยามํ ปฏฺฐิตทรมคฺโค
อฺปฺปนฺนภาโณมฺหิ อนนฺตญเญโย
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิเป ฯ

เราล่วงพ้นทิกขอันเป็นข้าศึกได้แล้ว ถึง ความเป็นผู้เที่ยง ได้มรรค
แล้ว เป็นผู้มิญาณเกิดขึ้นแล้ว อันผู้อื่นไม่พึงแนะนำพึงเที่ยวไปผู้เดียว
เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Transcending the contortion of views,
the sure way attained,
the path gained, [realizing:]
"Unled by others, I have knowledge arisen,"
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๗๙|

นิลโลลฺโป นิกฺกุโห นิปฺปิปาโส
นิมฺมกุโข นิทฺธนฺตกสาวโมโห
นिरาสโย สพฺพโลเก ภวิตฺวา
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิเป ฯ

บุคคลผู้ไม่โลภ ไม่หลงกล ไม่มีความกระหาย ไม่ลบหลู่
มิมีหะดุจน้ำฟาดอันกำจัดเสียแล้ว ไม่มีความอยาก ครอบงำ
โลกทั้งปวงได้แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

With no greed, no deceit, no thirst, no hypocrisy — delusion
and blemishes blown away — with no inclinations for all the
world, every world,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๐|

ปาปํ สหายํ ปริวชฺชเยถ
อนตฺตทสฺสี วิสเม นิวิจฺจํ
สยํ น เสเว ปสฺสํ ปมตฺตํ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิเป ฯ

กุลบุตรพึงเว้นสหายผู้ลามกไม่พึงเสพด้วยตนเอง ซึ่งสหายผู้ซื่ออก
ความฉิบหายมีโทษประโยชน์ ผู้ตั้งอยู่ในกรรม อันไม่เสมอ ผู้ซื่ออยู่ ผู้
ประมาท พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Avoid the evil companion disregarding the goal, intent on the
out-of-tune way. Don't take as a friend someone heedless and
hankering. wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๑|

พหุสฺสุตํ ธมฺมธโร ภเชถ
มิตฺตํ อฺพารํ ปฏฺฐิภาณวนฺตํ
อญฺญาย อตฺถานิ วินยฺเยย กงฺขํ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปิเป ฯ

บุคคลพึงคบมิตรผู้เป็นพหุสุต ทรงธรรม ผู้ยิ่งใหญ่ด้วยคุณธรรม มี
ปฏิภาณ บุคคลรู้จักประโยชน์ทั้งหลาย กำจัดความสงสัยได้แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น

Consort with one who is learned, who maintains the Dhamma,
a great and quick-witted friend. Knowing the meanings, subdue
your perplexity, [then] wander alone like the one horned
rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๒|

จิฑุฑ รติ กามสุขนจ โสเก
อนลงกริตวา อนเปกขมาโน
วิภูสนฐฐานา วิรโต สจจวาที
เอโก จเร ขคควิสาณกปิโป ฯ

บุคคลไม่พอใจการเล่น ความยินดี และกามสุขในโลกแล้ว ไม่เพ่งเล็ง
อยู่ เว้นจากฐานะแห่ง การประดับ มีปรกติกล่าวคำสัตย์
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น

Free from longing, finding no pleasure
in the world's sport, love, or sensual bliss,
abstaining from adornment, speaking the truth,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๓|

ปุตตณจ ทาริ ปิตรณจ มาตริ
ธนานิ ธณฺณานิ จ พนฺธวานิ
หิตวาน กามานิ ยถธิกานิ
เอโก จเร ขคควิสาณกปิโป ฯ

บุคคลละบุตร ภริยา บิดา มารดา ทรัพย์ ข้าวเปลือก พวกพ้อง
และกามซึ่งตั้งอยู่ ตามส่วนแล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Abandoning offspring, spouse,
father, mother, riches, grain, relatives,
and sensual pleasures altogether,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๔|

สงฺโค เอส ปริตตเมตฺถ โสขุญ
อปปสสาโท ทุกฺขเมตฺถ ภียโย
คณฺโฑ ๑- เอส อิติ ญตฺวา มติมา
เอโก จเร ขคควิสาณกปิโป ฯ

บัณฑิตทราบทั่วว่า ความเกี้ยวข้องในเวลาบริโภคเบญจกามคุณนี้
มีสุขน้อย มีความยินดีน้อย มีทุกข์มาก ดูจหัวผี ดังนี้แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

"This is a bondage, a baited hook.
There's little happiness here,
next to no satisfaction,
all the more suffering and pain."
Knowing this, circumspect,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๕|

สนทาลยิตฺวาน สํโยชนานิ
ชาลํ ว เจตฺวา สลิลมฺพฺจารี
อคฺคิวั ทพฺผํ อนิวัตตมาโน
เอโก จเร ขคควิสาณกปิโป ฯ

บุคคลพึงทำลาย สัมโยชนทั้งหลายเสีย
เหมือนปลาทำลายข่าย เหมือนไฟ ไม่หวนกลับมาสู่ที่ไหม้แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือน นอแรด ฉะนั้น

Shattering fetters,
like a fish in the water tearing a net,
like a fire not coming back to what's burnt,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๖|

โอกฺขิตตจฺจุ น จ ปาทโลโล
คฺคตฺติณฺทริโย รกฺขิตมานสาโน
อนวสฺสุโต อปริทฺยหมาโน
เอโก จเร ขคควิสาณกปิโป ฯ

บุคคลผู้มีจักขุทอดลงแล้ว ไม่คะนองเท่า มี อินทรีย์อันคุ้มครองแล้ว
มีใจอันรักษาแล้ว ผู้อันกิเลสไม่รุ่มร้อน แล้ว และอันไฟ คือกิเลสไม่แผด
เผาอยู่
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Eyes downcast, not footloose,
senses guarded, with protected mind,
not oozing — not burning — with lust,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๗|

โอรหะยิตวา คิหิพยณฺชนานิ
สณฺณินฺนปตฺโต ยถา ปาริฉตฺโต
กาสาวยตฺโถ อภินิภฺขมิตฺวา
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

บุคคลละเพศแห่งคฤหัสถ์ ดูจตุตถกกลางมีใบร่วงหล่นแล้ว นั่งห่ม
ผ้ากาสายะ ออก บวชเป็นบรรพชิต
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Taking off the householder's marks,
like a coral tree that has shed its leaves,
going forth in the ochre robe,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๘|

รเสสุ เคธํ อกรํ อโลโล
อนนฺถโปสี สปทานจาริ
กุเล กุเล อปฺปฏิพทฺธจิตฺโต
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

ภิกษุไม่กระทำความยินดีในรสทั้งหลาย ไม่โลเล ไม่เลียงคนอื่น มี
ปรกติเที่ยวบิณฑบาตตามลำดับตรอก ผู้มี จิตไม่ผูกพันในตระกูล
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Showing no greed for flavors, not careless,
going from house to house for alms,
with mind un-enmeshed in this family or that,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๘๙|

ปหาย ปญฺจาวรณานิ เจตโส
อุปกิเลสํ พยฺปนุชฺช สพฺเพ
อนิสฺสีโต ฉตฺวา สีนฺหโทสํ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

บุคคลละธรรมเป็นเครื่องกั้นจิต ๕ อย่าง บรรเทา อุปกิเลสทั้งปวง
แล้ว ผู้อันที่รู้ไม่อาศัย ตัดโทษคือความเยื่อใยได้แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Abandoning barriers to awareness,
expelling all defilements — all —
non-dependent, cutting aversion, allurements,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๐|

วิปฏิฐิโกตฺวาน สุขํ ทุกฺขญจ
ปุพฺเพว จ โสมนสฺสโทมนสฺสํ
ลหฺธานุเปกฺขํ สมํ วิสุทฺธํ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

บุคคลละสุข ทุกข์ โสมนัสและโทมนัสในกาลก่อนได้
ได้อุเบกขาและสมถะอันบริสุทธิ์แล้ว
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น

Turning your back on pleasure and pain,
as earlier with sorrow and joy,
attaining pure equanimity, tranquility,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๑|

อารทฺธวิริโย ปรมตฺถปตฺติยา
อลินฺจิตฺโต อกุสฺสีตฺตติ
ทพฺพนิภฺกโม งามพฺลุปนฺโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

บุคคลปรารถนาความเพียรเพื่อบรรลุ ปรมัตถประโยชน์ มีจิตไม่ห่อหุ้ม มี
ความประพฤติไม่เกียจคร้าน มีความบากบั่นมั่น ถึงพร้อมแล้วด้วย
กำลังกายและกำลังญาณ
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

With persistence aroused
for the highest goal's attainment,
with mind un-smeared, not lazy in action,
firm in effort, with steadfastness and strength arisen,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๒|

ปฏิสูลานํ ฌานมริณฺจมาโน
ธมฺเมสุ นิจุจํ อนุธมฺมจารี
อาทินวํ สมฺมสิตา ภเวสุ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

บุคคลไม่ละการปลีกเร้นและฌาน มีปกติประพฤติธรรม อันสมควร
เป็นนิตยในธรรมทั้งหลาย พิจารณาเห็นโทษใน ภพทั้งหลาย
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Not neglecting seclusion, absorption, constantly living the
Dhamma in line with the Dhamma, comprehending the danger
in states of becoming,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๓|

ตณฺหขยํ ปตฺถยํ อปฺปมตฺโต
อนลฺมูโค สุตฺวา สติมา
สงฺขาตธมฺโม นียโต ปธานวา
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

บุคคลผู้ปรารถนาความสิ้นตัณหา พึงเป็นผู้ไม่ประมาท ไม่เป็นคนบ้า
คนใบ้ มีการสดับ มีสติ มีธรรมอันกำหนดรู้แล้ว เป็นผู้เที่ยง มีความ
เพียร
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น

Intent on the ending of craving and heedful, learned, mindful,
not muddled, certain — having reckoned the Dhamma — and
striving, wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๔|

สีหิหว สทฺเทสุ อสนตฺสนโด
วาโตว ชาลฺมฺหิ อสฺซขมาโน
ปทุมวํ โตเยน อลิปฺมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

บุคคลไม่สะดุ้งในธรรมมีความ
ไม่เที่ยงเป็นต้น เหมือนราชสีห์ไม่สะดุ้งในเสียง ไม่ข้องอยู่
ในธรรมมีขันธ์และอายตนะเป็นต้น เหมือนลมไม่ข้องอยู่
ในข่าย ไม่ติดอยู่ด้วยความยินดีและความโลภ เหมือน
ดอกปทุมไม่ติดอยู่ด้วยน้ำ
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Un-startled, like a lion at sounds.
Un-snared, like the wind in a net.
Un-smeared, like a lotus in water:
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๕|

สีหิโย ยถา ทารูพลี ปสฺยห
ราชา มิคานํ อภิภฺยฺยจารี
เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

บุคคลพึงเสพเสนาสนะอันสงัด เป็นผู้เที่ยวไป
ผู้เดียวเช่นกับนอแรด เหมือนราชสีห์มีเขี้ยวเป็นกำลัง ข่มขี่
ครอบงำหมู่เนื้อเที่ยวไป เหมือน นอแรด ฉะนั้น

Like a lion — forceful, strong in fang, living as a conqueror, the
king of beasts — resort to a solitary dwelling.
Wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๖|

เมตฺตํ อุเปกฺขํ กรุณํ วิมุตฺตํ
อาเสวมาโน มุทิตฺตจ กาลเ
สพฺเพน โลเกน อวิรุชฺฌมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

บุคคลเสพอยู่ซึ่งเมตตาวิมุตติ กรุณาวิมุตติ มุทิตาวิมุตติ และอุเบกขาวิมุตติ
ในกาลอันควร ไม่ยินร้ายด้วยโลกทั้งปวง
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือน นอแรด ฉะนั้น

At the right time consorting
with the release through good will,
compassion, appreciation, equanimity,
unobstructed by all the world, any world,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๗|

ราคะ โทสะ จ ปหาย โมหํ
สนทลยิตวาน สโยชนานิ
อสนตส์ ชีวิตสงขมมฺหิ

บุคคลละราคะ โทสะ และโมหะแล้ว
ทำลายสังโยชน์ทั้งหลายแล้ว ไม่สะดุ้งในเวลาสิ้นชีวิต
พึงเที่ยวไปผู้เดียว เหมือนนอแรด ฉะนั้น

Having let go of passion, aversion, delusion;
having shattered the fetters;
undisturbed at the ending of life,
wander alone like the one horned rhinoceros.

|๒๙๖.๔๙๘|

ภษนติ เสวนติ จ การณตถา
นิกการณา ทุลลภา อชฺช มิตฺตา
อตฺตตถปณฺณา อสุจี มนุสฺสา
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ฯ

มนุษย์ทั้งหลายผู้ไม่สะอาด มีปัญญามุ่งประโยชน์ตน ย่อมคบหา
สมาคมเพราะมีเหตุเป็นประโยชน์ ผู้ไม่มีเหตุมาเป็นมิตร หาได้ยาก
ในทุกวันนี้ บุคคล
พึงเที่ยวไปผู้เดียวเหมือนนอแรด ฉะนั้น ฯ

People follow and associate for a motive.
Friends without a motive these days are rare.
They're shrewd for their own ends, and impure.
Wander alone like the one horned rhinoceros

